

Nota redakcyjna

W bieżącym numerze „Studiów Demograficznych” (1-2/2024) publikujemy trzy artykuły naukowe. W pierwszym artykule Łukasz Głąb i Wioletta Grzenda zaproponowali alternatywne podejście do modelowania umieralności opierające się na głębokich sieciach neuronowych. W szczególności porównali i dokonali analizy skuteczności w modelowaniu i prognozowaniu umieralności według zaproponowanego podejścia oraz modeli stosowanych tradycyjnie. W analizach wykorzystano dane z *Human Mortality Database* dla dziewięciu krajów europejskich. Otrzymane wyniki pokazały, że modele oparte na sieciach neuronowych mogą osiągać lepsze wyniki niż tradycyjne podejścia stosowane do modelowania umieralności. Ponadto skuteczność stosowanych modeli zależała od stopnia zaawansowania zmian w umieralności w danym kraju.

W drugim artykule, będącym komunikatem z badań, Krzysztof Tymicki, Barbara Cieślik oraz Ewa M. Syczewska dokonali analizy krótkoterminowego wpływu pandemii COVID-19 na miesięczne wskaźniki dzietności w Polsce w poszczególnych grupach wieku, wykorzystując dane z rejestracji urodzeń dla okresu 1995–2022. Otrzymane wyniki pokazały, że rzeczywista liczba urodzeń w latach 2020–2022 spadła znacznie poniżej projekcji bazujących na trendach sprzed pandemii. Największe rozbieżności zaobserwowano dla kobiet w wieku 35–39 i 40–44 lat, co sugeruje, że pandemia szczególnie nasiliła odkładanie decyzji o posiadaniu potomstwa wśród kobiet mających przed sobą stosunkowo mało czasu na decyzje prokreacyjne. Można przyjąć, że pandemia COVID-19 wpłynęła na płodność kobiet zarówno bezpośrednio – poprzez środki związane z lockdownem, ryzyko zakażenia i zakłócenia w świadczeniu usług medycznych – jak i pośrednio, poprzez zwiększenie niepewności ekonomicznej i stresu psychologicznego.

Kolejny tekst, autorstwa Moniki Mynarskiej i Ireny E. Kotowskiej, jest wstępem do cyklu artykułów poświęconych analizom bazującym na danych z międzynarodowego projektu badawczego Generations and Gender Survey (GGS). Przedstawiono w nim historię tego projektu i przykłady analiz opartych na danych z niego pochodzących. W tym numerze „Studiów Demograficznych” publikujemy pierwszy artykuł tego cyklu, autorstwa Anny Maliszewskiej i Doroty Holzer-Żelażewskiej, który jest artykułem przeglądowym. Omówiono w nim znaczenie analiz poświęconych problemom reprodukcyjnym związanym z niepłodnością w kontekście niskiej dzietności, a także dokonano przeglądu metodologii stosowanych w badaniach nad zdrowiem reprodukcyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem badania Generations and Gender Survey. Przedstawione zostały główne koncepcje trudności reprodukcyjnych oraz przegląd różnych podejść metodologicznych do tej kwestii w badaniach dotyczących zdrowia reprodukcyjnego, w tym różne definicje i pomiary niepłodności. Podkreślono potencjał badania GGS w przyszłych analizach nad przyczynami i skutkami niepłodności, ze względu na jego szeroki zakres tematyczny, panelowy charakter i międzynarodową porównywalność. Głównym przesłaniem artykułu jest konieczność prowadzenia interdyscyplinarnych i porównywalnych w ujęciu międzynarodowym badań, które będą służyły do proponowania i monitorowania skuteczności rozwiązań polityki społecznej i zdrowotnej w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i realizacji planów prokreacyjnych ludności.

Anita Abramowska-Kmon, redaktor naczelna